

آیین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته

مقدمه

رشد روزافزون پیشرفت‌های علمی در جهان امروز همراه با تحولات شگرف صورت گرفته در آن، ضرورت توجه به برنامه‌ریزی دقیق، اساسی و منطبق با واقعیت‌های موجود و سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران را بیش از پیش روشن ساخته است. در افق بلند این چشم‌انداز، جامعه ایرانی دارای ویژگی‌هایی است که بخش مهمی از آن، در قلمرو سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار دارد. برای تحقق چنین رسالتی، باید تمامی امکانات و ظرفیت‌های آموزشی کشور را بسیج کنیم و با نقد و بررسی وضعیت موجود و نوسازی آن، در جهت پاسخگویی به نیازها و توسعه و ارتقای سطح کیفی برنامه‌های آموزشی بکوشیم. بنابراین با توجه به اهداف و رسالت‌های نظام آموزش عالی کشور بویژه فرصت پیش آمده در ماده ۱۵ برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که کیفی سازی برنامه‌ها بخصوص ارتقای شاخصهای کیفی رشته‌های تحصیلی را مد نظر قرار داده است، آیین‌نامه یاد شده مورد نقد و بررسی قرار گرفت و متناسب با الزامات و انتظارات موجود تدوین شد.

هدف

هدف از تدوین این آیین‌نامه، تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد، ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های آموزشی مؤسسات و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود در جهت ارتقای کیفیت آموزشی و پژوهشی دانشجویان است.

ماده ۱. تعاریف

مؤسسه: منظور کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مجری دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته است.
شورای آموزشی: منظور شورای آموزشی مؤسسه است.
دوره: منظور دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته است.
دوره روزانه: دوره تحصیلی که پذیرفته شده آزمون سراسری، بدون پرداخت شهریه و به صورت حضوری در یکی از مؤسسات آموزش عالی تحصیل می‌کنند.
دوره شبانه: دوره تحصیلی که پذیرفته شده آزمون سراسری، با پرداخت شهریه و به صورت حضوری، در یکی از مؤسسات آموزش عالی تحصیل می‌کند.

آموزش نیمه حضوری: آموزشی که بخشی از فرایند یادگیری، با استفاده از رسانه‌های نوشتاری، صوتی - تصویری و الکترونیکی و برگزاری کلاس‌های رفع اشکال، به صورت چهره به چهره انجام می‌شود.

آموزش مجازی: آموزشی که یادگیری در آن عمدتاً در فضای مجازی به صورت برخط یا برون خط و با استفاده از رسانه‌های الکترونیکی، به صورت همزمان یا غیر همزمان و تعاملی یا غیرتعاملی انجام می‌شود.

دانشنامه تحصیلی: مدرک تحصیلی است که در پایان دوره تحصیلی رسمی به دانش‌آموختگان اعطاء می‌شود.

راهنمای تحصیلی: عضو هیأت علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی است که از سوی مؤسسه انتخاب می‌شود تا به پرسش‌های آموزشی دانشجویان پاسخ گوید و راهنمای آنان در حل مسائل آموزشی باشد.

واحد درسی: هر واحد درسی، مقدار یا میزان درسی است که مفاد آن به صورت نظری، عملی یا آزمایشگاهی، کارگاهی یا عملیات میدانی کارآموزی و کارورزی یا کار در عرصه، در طول یک نیمسال تحصیلی یا دوره تابستانی و طبق برنامه مصوب تدریس می‌شود.

دوره کاردانی: دوره تحصیلی دوساله است که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و با گذراندن ۶۸ تا ۷۲ واحد درسی بر حسب رشته تحصیلی به دریافت مدرک کاردانی می‌انجامد.

دوره کارشناسی پیوسته: یک دوره تحصیلی چهار ساله است که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و دانشجو با گذراندن ۱۲۰ تا ۱۴۰ واحد درسی (بر حسب رشته، طرح پژوهشی یا پایان‌نامه را نیز شامل می‌شود) به دریافت مدرک کارشناسی نائل می‌شود.

دوره کارشناسی ناپیوسته: دوره تحصیلی دو ساله است که پس از دوره کاردانی آغاز می‌شود و دانشجو پس از گذراندن تعداد ۶۸ الی ۷۲ واحد درسی به دریافت مدرک کارشناسی نائل می‌شود.

رشته تحصیلی: مجموعه به هم پیوسته است که با محتوا و روش شناسی خاص در قالب برنامه‌های درسی در دوره‌های تحصیلی مختلف به اجرا گذاشته می‌شود.

گرایش تحصیلی: جهت‌گیری تخصصی در یک رشته تحصیلی است.

گروه آزمایشی: مجموعه رشته‌های مختلف تحصیلی است که با توجه به مواد آزمون مشترک، دسته‌بندی می‌شود.

دانشجو: به پذیرفته شدگانی که در مهلت مقرر و طی فرایند پذیرش و براساس ضوابط و مقررات جاری، در مؤسسات آموزش عالی ثبت نام می‌کنند، اطلاق می‌شود.

دانش آموخته: فردی است که یکی از دوره‌های تحصیلی را با موفقیت به پایان برساند و برابر ضوابط معین دانشنامه تحصیلی دریافت کند.
وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماده ۲. ضوابط عمومی و اختصاصی ورود به دوره

۱. داشتن شرایط عمومی و صلاحیت‌های اخلاقی ورود به آموزش عالی برابر مصوبات مراجع ذیصلاح؛
۲. احراز توانمندی علمی مطابق مقررات وزارت.

شیوه آموزش

ماده ۳. دوره به صورت روزانه، شبانه، نیمه حضوری، مجازی و طبق ضوابط مربوط برگزار می‌شود.

ماده ۴. هر سال تحصیلی مرکب از دو نیمسال تحصیلی و در صورت لزوم یک دوره تابستانی است و هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته آموزش و هر دوره تابستانی شامل ۶ هفته آموزش است:

تبصره: مدت امتحانات پایان نیمسال یا پایان دوره جزو مدت آموزش محسوب نمی‌شود.

ماده ۵. نظام آموزشی در مؤسسات نیمسال واحدی است.

ماده ۶. دانشجوی در هر نیمسال تحصیلی می‌تواند حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی انتخاب کند. حداکثر واحد مجاز انتخابی در ترم تابستانی ۶ واحد درسی است:

تبصره ۱. دانشجویان دارای بنیه علمی خوب می‌توانند با تشخیص شورای آموزشی حداکثر تا ۲۴ واحد درسی در هر نیمسال انتخاب کنند؛

تبصره ۲. دانشجوی در نیمسال آخر از حداقل واحد معاف است و در صورتی که برای فراغت از تحصیل تا سقف ۲۴ واحد باقی باشد، می‌تواند صرف‌نظر از میانگین کل و مشروطی، واحدهای فوق را اخذ کند؛

تبصره ۳. دانشجوی در ترم تابستان و در صورت فراغت از تحصیل و با تشخیص شورای آموزشی می‌تواند تا سقف ۸ واحد درسی اخذ کند؛

تبصره ۴. در صورتی که دانشجوی برای دانش آموختگی تنها دو درس باقیمانده داشته باشد، می‌تواند با نظر دانشگاه، آن دو درس را به صورت معرفی به استاد بگذراند

تبصره ۵. واحدهای انتخابی دانشجوی به هر دلیلی در ابتدای هر نیمسال تحصیلی (به جز

نیمسال فارغ‌التحصیلی) نباید کمتر از ۱۲ واحد درسی باشد. در صورتی که واحدهای انتخابی یا باقیمانده دانشجوی در پایان نیمسال، بنابه دلایل موجه و خارج از اراده دانشجوی (با تشخیص آموزش دانشگاه) به کمتر از ۱۲ واحد درسی برسد، این نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود؛ اما به منظور بررسی وضعیت مشروطی یا ممتازی واحدهای این نیمسال با دروس نیمسال بعدی دانشجوی در محاسبه میانگین کل منظور خواهد شد.

ماده ۷. تمامی مؤسسات موظف‌اند برنامه‌های درسی مصوب شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی را اجرا کنند.

ماده ۸. نحوه ارائه کلیه دروس اعم از جبرانی، اختیاری، اصلی و تخصصی با رعایت پیش‌نیازها برعهده شورای آموزشی گروه و با تأیید دانشکده است. تعداد واحدهای پیش‌نیاز یا جبرانی هر دوره نباید از حداکثر واحدهای مجاز یک نیمسال بیشتر باشد. نمره دروس پیش‌نیاز و جبرانی در معدل نیمسال و کل محاسبه می‌شود.

ماده ۹. تحصیل در بیش از یک رشته و دوره (روزانه، شبانه، نیمه حضوری، مجازی، بین‌المللی) امکان‌پذیر نیست:

تبصره: دانشجویان استعداد درخشان تابع دستورالعمل‌های مصوب وزارت، از شمول این بند مستثنا هستند.

حذف و اضافه

ماده ۱۰. برنامه‌ریزی و اجرای امور مربوط به حذف و اضافه و حذف اضطراری با رعایت ماده ۸ بر عهده شورای آموزشی است.

تبصره: در شرایط خاص، امکان حذف کلیه دروس یک نیمسال تحصیلی با درخواست دانشجوی و تأیید شورای آموزشی قبل از شروع ترم امکان‌پذیر است.

طول دوره

ماده ۱۱. حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ۲/۵ سال و در دوره‌های کارشناسی پیوسته ۵ سال است:

تبصره: دانشجویان مشمول آموزش رایگان (روزانه دولتی) در دوره‌های کارشناسی پیوسته حداکثر تا ۴ سال و کارشناسی ناپیوسته و کاردانی حداکثر ۲ سال می‌توانند از مزایای آموزش رایگان بهره‌مند شوند و در صورتی که مدت تحصیل دانشجوی از حداکثر مدت مجاز آموزش

رایگان بیشتر شود، باید مطابق تعرفه مصوب وزارت، برای مدت باقیمانده تحصیل خود شهریه پرداخت کنند.

ماده ۱۲. حضور دانشجو در تمام جلسات درس الزامی است:

تبصره: اگر دانشجو در درسی بیش از $\frac{3}{16}$ غیبت مجاز داشته باشد، آن درس حذف می‌شود و در صورتی که غیبت دانشجو غیرمجاز تشخیص داده شود، نمره آن درس $\frac{0}{5}$ منظور خواهد شد.

ارزیابی تحصیلی

ماده ۱۳. ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس براساس فعالیت در کلاس، انجام تکالیف آموزشی و پژوهشی و نتایج امتحانات میان نیمسال و پایان نیمسال صورت می‌گیرد:

تبصره ۱. مرجع ارزیابی دانشجو در تمام دروس، استاد آن درس است؛

تبصره ۲. برگزاری امتحان پایان نیمسال برای هر درس الزامی است؛

تبصره ۳. شرکت دانشجو در امتحان پایان نیمسال برای هر درس الزامی است؛

تبصره ۴. چنانکه دانشجو در جلسه امتحان پایان نیمسال غیبت موجه داشته باشد، آن درس با نظر شورای آموزشی حذف می‌شود؛

تبصره ۵. چنانکه دانشجو در جلسه امتحان پایان نیمسال غیبت غیرموجه داشته باشد، برای وی نمره $\frac{0}{5}$ منظور خواهد شد.

ماده ۱۴. معیار ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو نمره درس است و نمرات دانشجو در هر درس به صورت عددی از ۰ تا ۲۰ می‌باشد.

ماده ۱۵. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ است و میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال نباید کمتر از ۱۲ باشد:

تبصره ۱. استاد هر درس موظف است، گزارش نمره امتحان هر درس را حداکثر ظرف ۱۰ روز، پس از برگزاری امتحان نهایی آن درس به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط تسلیم کند. نمره پس از اعلام به آموزش کل غیرقابل تغییر است؛

تبصره ۲.

۱ - مدرس هر درس موظف است، ظرف مدت حداکثر ۴ روز کاری پس از ارائه گزارش نهایی امتحان به آموزش کل نسبت به رسیدگی اعتراضات دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی، اقدام کند.

۲- دانشکده یا واحد آموزش موظف است، برگه‌های امتحانی هر درس را پس از پایان امتحانات به عنوان سابقه درس از مدرس اخذ و حداقل تا دو نیمسال در دانشکده‌های مربوطه بایگانی کند.

تبصره ۳. نمرات دروس تمرین دبیری، کارآموزی، کارورزی، عملیات صحرایی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه آموزشی مصوب توأم با طرح پژوهشی ارائه می‌شود، در صورتی که به تشخیص استاد و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها در طول یک نیمسال میسر نباشد، ناتمام تلقی می‌شود و نمره ناتمام باید حداکثر تا ۴۵ روز بعد به نمره قطعی تبدیل شود.

ماده ۱۶. چنانکه میانگین هر نیمسال تحصیلی دانشجو کمتر از ۱۲ باشد، دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می‌شود و دانشجوی مشروط، در نیمسال بعد (جز در آخرین نیمسال تحصیلی) حق انتخاب بیش از ۱۴ واحد درسی را ندارد.

ماده ۱۷. حداکثر نیمسال‌های مشروطی در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیمسال اعم از متوالی یا متناوب است. چنانکه میانگین کل دانشجو بالای ۱۲ باشد، در صورت داشتن سنوات مجاز، می‌تواند تا زمانی که در نیمسال‌های بعدی مشروط نشود به تحصیل ادامه دهد.

ماده ۱۸. دانشجویان مشمول تحصیل رایگان، در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر واحد درسی در اخذ مجدد آن واحد، موظف به پرداخت هزینه واحد درسی مطابق تعرفه مصوب می‌باشند:

تبصره: دانشجویی که نتواند از این فرصت برای ترمیم میانگین کل استفاده کند، مطابق ماده ۲۸ با وی رفتار خواهد شد.

ماده ۱۹. دانشگاه موظف است برای هدایت تحصیلی دانشجو از بدو ورود یکی از اعضای هیأت علمی را به عنوان راهنمای تحصیلی از طرف گروه‌های آموزشی ذی‌ربط تعیین کند.

مرخصی، انصراف

ماده ۲۰. مدت مرخصی دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته یک نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته دو نیمسال با رعایت سقف مجاز تحصیل است:

تبصره ۱. دانشگاه می‌تواند در مورد درخواست مرخصی دانشجو با رعایت سقف مجاز تحصیل، نسبت به صدور مرخصی تحصیلی تصمیم‌گیری کند؛

تبصره ۲. مرخصی زایمان دانشجویان حداکثر یک نیمسال، بدون احتساب در سنوات آنان

محاسبه خواهد شد.

تبصره ۳. مرخصی پزشکی دانشجویان، در صورت تأیید پزشک معتمد مؤسسه و شورای آموزشی حداکثر دو نیمسال و بدون احتساب در سنوات تحصیلی آنان محاسبه خواهد شد.

ماده ۲۱. عدم ثبت نام دانشجو در هر نیمسال تحصیلی (بدون اجازه از دانشگاه)، انصراف از تحصیل محسوب می شود:

تبصره ۵. تصمیم گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل بر عهده شورای آموزشی است.

ماده ۲۲. دانشجویی که قصد انصراف از تحصیل داشته باشد، باید درخواست انصراف خود را شخصاً به اداره آموزش دانشگاه تسلیم کند. این دانشجو مجاز است، فقط برای یکبار در فاصله یک ماه از تاریخ درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف از تحصیل وی صادر می شود و دانشجو پس از آن، حق ادامه تحصیل در آن دوره را ندارد:

تبصره ۶. به دانشجوی منصرف از تحصیل، در صورتی که تعداد واحدهای گذرانده شده، برابر یا بالاتر از واحدهای مورد نیاز دوره کاردانی با میانگین نمرات بالای ۱۲ باشد، مدرک مصوب و در غیر این صورت تنها یک گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده با ذکر میانگین کل داده خواهد شد.

تغییر رشته

ماده ۲۳. دانشجو می تواند در دوره های کاردانی و کارشناسی پیوسته با داشتن شرایط زیر و موافقت گروه آموزشی از یک رشته به رشته دیگر تحصیلی و در یک گروه آزمایشی و همان دانشگاه/واحد دانشگاهی تغییر رشته دهد:

۱. دانشجو صرفاً در هر دوره تحصیلی برای یک بار می تواند با رعایت سایر شرایط، تغییر رشته دهد.

۲. رشته یا گرایش که دانشجو تقاضای تغییر رشته در آن را دارد، باید در دانشگاه وجود داشته باشد.

۳. برای تغییر رشته، نمره دانشجو نباید از نمره رتبه کشوری آن رشته (در سال پذیرش) کمتر باشد؛

۴. دانشجو باید در سنوات باقیمانده بتواند واحدهای رشته جدید را بگذراند.

۵. دروسی که دانشجوی در رشته قبلی گذرانده است در گروه آموزشی رشته جدید بررسی و معادل سازی می شود و فقط دروسی از وی پذیرفته می شود که به تشخیص گروه آموزشی، با دروس رشته جدید، اشتراک محتوایی داشته باشد و نمره هر یک از آن دروس نیز از ۱۲ کمتر نباشد.

۶. دروس پذیرفته شده در کارنامه دانشجوی ثبت و نمرات آن در محاسبه میانگین کل منظور می شود، ولی نمرات دروس پذیرفته نشده، بدون احتساب در میانگین، در کارنامه دانشجوی باقی می ماند.

۷. تغییر رشته در دوره کارشناسی ناپیوسته ممنوع است، اما تغییر گرایش با نظر شورای آموزشی امکان پذیر است.

میهمانی و انتقال

ماده ۲۴. میهمانی و انتقال مطابق آیین نامه میهمانی و انتقال دانشجویان دوره های کاردانی و کارشناسی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی (ابلاغیه شماره ۱۸۵۰۳/و مورخ ۸۹/۷/۱۰) صورت می گیرد.

انتقال توأم با تغییر رشته یا گرایش

ماده ۲۵. انتقال توأم با تغییر رشته یا گرایش در صورت احراز شرایط انتقال و تغییر رشته (موضوع مواد ۲۳ و ۲۴) و با توافق دانشگاههای مبدا و مقصد تنها برای یک بار قابل انجام است.

معادل سازی دروس گذرانده شده قبلی

ماده ۲۶. معادل سازی و پذیرش دروسی که پذیرفته شدگان قبلاً در مؤسسات آموزش عالی یا در دیگر دوره های تحصیلی گذرانده باشند، در صورتی که مؤسسات آموزش عالی قبلی، دوره های تحصیلی و مدارک تحصیلی آنان مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشد، با حداقل نمره هر درس گذرانده ۱۲ و با تشخیص گروه و موافقت مؤسسه امکان پذیر است:

تبصره: به ازای هر ۲۰ واحد درسی پذیرفته شده دانشجوی، یک نیمسال تحصیلی از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی کاسته می شود.

ماده ۲۷. تاریخ فراغت از تحصیل، روزی است که آخرین نمره درس دانشجوی توسط استاد به اداره آموزش دانشکده یا دانشگاه تحویل می شود.

ماده ۲۸. به دانشجوی دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته که از ادامه تحصیل محروم می‌شود، تنها یک گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده که در آن میانگین نمرات کل ذکر شده است، اعطاء می‌شود ولی اگر دانشجوی دوره کارشناسی پیوسته با گذراندن ۷۲ واحد درسی و میانگین نمره ۱۲ از تحصیل محروم شود، در صورت درخواست وی، مدرک کاردانی در همان رشته اعطاء خواهد شد.

ماده ۲۹. آیین‌نامه در برگیرنده اصول و ضوابط کلی دوره کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته است و مؤسسه موظف است دستورالعمل اجرایی آن را در چارچوب مفاد آیین‌نامه تدوین و اجرا نماید.

ماده ۳۰. تفسیر و نظارت بر حسن اجرای آیین‌نامه بر عهده معاونت آموزشی وزارت است و در صورت بروز مشکل، نظر این معاونت مورد استناد قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۱. آیین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته در ۳۱ ماده و ۲۲ تبصره در تاریخ
به تصویب وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از
نیمسال اول سال تحصیلی قابل اجرا است و کلیه بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مغایر با آن
لغو می‌شود. ۹۰/۷/۱۳